

10.33537/sobild.17.1.1812814

Makale Bilgisi

Gönderildiği tarih: 29 Ekim 2025
Kabul edildiği tarih: 23 Ocak 2026
Araştırma Makalesi

Article Info

Date submitted: 29 Ekim 2025
Date accepted: 23 Ocak 2026
Research Article

1942 KERÇ MUHAREBESİ'NİN FRANSIZ BASININDAKİ YANKILARI

THE EFFECTS OF THE 1942 KERCH
BATTLE ON THE FRENCH PRESS

Onur KÖSE 

Dr., Bağımsız Araştırmacı, Eskişehir,
onurkose26@gmail.com

Anahtar sözcükler

Kırım; Kerç; 1942; Fransız basını;
İkinci Dünya Savaşı

Keywords

Crimea; Kerch; 1942; French
press; World War II.

Öz

İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasından yaklaşık iki yıl sonra, 22 Haziran 1941'de Mihver orduları Sovyetler Birliği'ne taarruz etmişti. Mihver orduları kuzeyde Leningrad, merkezde Moskova güneyde de Kiev'i hedef almış ve Eylül 1941'de Kırım'ın kuzeyini, Kasım 1941'de de Kırım'ı tamamen işgal etmişti. Kızıl Ordu, 1941'in sonunda Kırım'ın doğusunda bulunan Kerç Yarımadası'nı geri alsa da Mayıs 1942'de bölge tekrar Mihver kontrolüne girmişti. Mihver ordularının Mayıs 1942'de Kırım'ın doğusunda bulunan Kerç Yarımadası'nda yaptığı harekât gerek askeri taktik açısından gerek siyasi açıdan tüm dünyada yankı bulmuştur. Çünkü bu muharebede Mihver orduları sayısal dezavantajına rağmen kendilerinden çok daha kalabalık olan Kızıl Ordu'yu sadece mağlup etmekle kalmamış büyük bir kısmını da imha etmişti. Çalışmanın amacı, 8-18 Mayıs 1942'de gerçekleşen Kerç Muharebesi'nin Fransız basınındaki etkisini karşılaştırmalı bir şekilde incelemektir. Çalışmanın kaynakları "Bibliothèque nationale de France" kütüphanesinden temin edilmiştir. Toplamda 36 gazete incelenmiştir. Araştırma sonucunda Kerç Muharebesi'nin Fransız basınında geniş çapta yankı uyandırdığı ve muharebe hakkındaki yorumların üç farklı cephede şekillendiği görülmüştür. Bunlar; Vichy kontrolündeki gazeteler, Müttefik yanlısı gazeteler ve savaşın dışında kalmış devletlerde yayın yapan olaya tedbirli yaklaşan gazetelerdir. Vichy yanlısı gazeteler Alman kaynaklı haberleri vererek Almanların zaferini vurgulamıştır. Müttefik yanlısı gazeteler genellikle Alman kaynaklı haberleri yalanlamış ve Alman zaferinden sonra dahi Rusların bölgede direndiğine dair propaganda yapmıştır. Tarafsız devletlerde yayınlanan gazeteler ise hem Mihver hem Müttefik hem de Sovyet kaynaklarını aktarmıştır. Bununla birlikte bu muharebe ile ilgili haberlerin, savaşan devletlerin de baskısıyla Fransız basınında büyük bir propaganda savaşına dönüştüğü anlaşılmaktadır.

Abstract

Nearly two years after the outbreak of World War II, on June 22, 1941, the Axis armies attacked the Soviet Union. Targeting Leningrad in the north, Moscow in the center, and Kiev in the south, the Axis armies occupied northern Crimea in September 1941 and Crimea in its entirety in November 1941. Although the Red Army recaptured the Kerch Peninsula, located east of Crimea, at the end of 1941, it returned to Axis control in May 1942. The Axis forces' operation on the Kerch Peninsula, east of Crimea, in May 1942, resonated throughout the world, both in terms of military tactics and politics. Because despite their numerical disadvantage, the Axis powers not only defeated the much larger Red Army, but also managed to destroy a significant portion of it. The aim of the study is to comparatively examine the echoes of the Battle of Kerch in the French press. The sources for the study were obtained from the "Bibliothèque-nationale-de-France". A total of 36 newspapers were examined. The research revealed that the Battle of Kerch received widespread coverage in the French press, and that commentary on the battle was divided into three distinct groups: Vichy-controlled newspapers, pro-Allied newspapers, and newspapers in countries that remained neutral, which approached the event cautiously. Pro-Vichy newspapers emphasized the German victory by reporting German sources. Pro-Allied newspapers generally denied German sources and propagated the idea that Russia held out in the region even after the German victory. Newspapers published in neutral countries reported on Axis, Allied, and Soviet sources. However, it appears that news of this battle turned into a major propaganda war in the French press, partly due to pressure from the warring parties.

Giriş

Alman ordularının Polonya'ya saldırması sonucu Birleşik Krallık ve Fransa'nın Almanya'ya savaş ilan etmesi ile İkinci Dünya Savaşı başlamış (Childers, 2001, s. 30) ve hızla Avrupa'ya yayılmıştır. Almanya, Sovyetler Birliği ile Polonya'yı işgal ettikten sonra, önce kuzeye yönelmiş ve Danimarka ile Norveç'i istila etmiştir Ardından batıya yönelerek Mayıs 1940'ta Benelüks'e ve Fransa'ya taarruza başlamıştır (Jacobsen, 1989, s. 17-20). Bu süreçte Alman-Sovyet ilişkilerine bakıldığında şöyle bir tablo görülmüyordu. Polonya dâhil Doğu Avrupa iki devlet arasında paylaşılmış ve 1940 yılında bu paylaşım Sovyet kanadında Besarabya'nın ilhakı, Baltık devletlerinin işgali ve Sovyet-Fin Savaşı sonrasında sınırın Sovyetler lehine değişmesine kadar evrilmişti (Sakwa, 2005, s. 236-243). Batıda Fransa'nın çökmesi, Sovyetler Birliği açısından panik etkisi yaratmıştı (DBTDA, 68141-298448-452, 1940-05-31). Çünkü Sovyetler Birliği Alman ve Müttefik kuvvetlerinin Birinci Dünya Savaşı'nda olduğu gibi sınırda ve Belçika'da birbirini yıpratacağını düşünüyor ve ardından Orta Avrupa'ya kurtarıcı olarak girmeyi umuyordu. Fransa'nın düşmesi ayrıca Balkanlardaki dengeyi de bozmuştu. Macaristan ve Bulgaristan, Fransa'nın Balkanlardaki müttefiki (aynı zamanda en çok silahlandırdığı devlet) Romanya'nın aleyhine sınırlarını genişletmek istiyordu (Ness, 2002, s. 223-225). Soruna Almanya ve İtalya da müdahil olmuş ve sorun Romanya aleyhine çözülmüştü (Aviation magazine international, 1978, s. 87). Bu durum, Alman-Sovyet ilişkilerini olumsuz etkilemişti. Ekim 1940'ta İtalya'nın Yunanistan'a saldırması sonucu Birleşik Krallık'ın Yunanistan'ı desteklemesi, başta Romanya petrolleri olmak üzere Balkanlardaki dengeyi tümünden değiştirmişti. Kasım 1940'ta Almanya ile Sovyetler Birliği arasında yapılan müzakereler sonuçsuz kaldı (DBTDA, 68149-297467-158, 1940-11-01). Almanya bu süreçte Sovyetler Birliği'ne taarruz için hazırlıklara başladı. 1941 yılının ilkbaharında Alman ordularının Yugoslavya ile Yunanistan'ı işgali, Balkan devletlerini Almanya safına yaklaşmaya zorlamıştır (Jelavich, 2009, s. 259). Balkan meselesinin hallinden sonra Almanya için ana hedef artık Sovyetler Birliği olmuştur. Haziran 1941'de Mihver orduları, Sovyetler Birliği topraklarına taarruz etmiştir. Taarruzun ilk aylarında Sovyetler Birliği'nin tankları ve zırhlı birlikleri ile savaş uçaklarının önemli bir kısmı yerde imha edilmiş, askerlerinin çoğu öldürülmüş ve esir edilmiştir. Buna rağmen, coğrafyanın da etkisiyle Mihver birlikleri 1941 sonunda Moskova önlerinde durdurulmuştur. Eş zamanda Mihver grubunun güney

cephesindeki işgalleri Kırım ve Kırım'a bağlı Kerç yarımadası da dâhil Azak Denizi'ne kadar genişlemiştir (Parker, 2005, s. 79).

"1942 Kerç Muharebesi'nin Fransız Basınındaki Yankıları" adlı bu çalışmadaki amaç, Mihver ordularının¹ 8-18 Mayıs 1942 tarihinde Kırım Yarımadası'nın doğusunda kalan Kerç bölgesinde Sovyet ordularına karşı yaptığı imha muharebesinin Fransız kamuoyundaki yankılarını analiz etmektir. Aynı zamanda hem Alman propagandası etkisinde kalan Vichy² basını ile hem de Müttefik propagandasına bağlı olarak haberler yazan özgür Fransız basınının propaganda mücadelesinin karşılaştırmalı analizi hedeflenmiştir. Bununla birlikte Türkiye gibi tarafsız devletlerde yayın yapan Fransız basını da irdelenmiştir. Toplamda otuz altı Fransız gazetesi incelenmiş ve çalışmanın ana kaynağını bu gazeteler oluşturmuştur. Bu gazeteler "Bibliothèque nationale de France" adlı Fransız kütüphanesinden temin edilmiştir. İncelenen gazeteler şunlardır: *France: liberté, égalité, fraternité*, *Le Petit journal*, *L'Action française*, *Le Journal*, *Le Matin*, *Le Temps*, *Les Tablettes du soir*, *L'Œuvre*, *Paris-midi*, *Paris-soir*, *7 jours*, *Journal des débats*, *Gazette de Bayonne*, *La Dépêche de Brest*, *Istanboul*, *Journal de Granville*, *La République de Seine-et-Marne*, *La Dépêche corse*, *La Patrie annamite*, *La Vigie marocaine*, *La Dépêche de Constantine*, *Le Courier du Maroc*, *Le Grand écho du Nord de la France*, *Le Petit Dauphinois*, *Le Quotidien d'Indochine*, *Le Petit Havre*, *Le Radical de Marseille*, *Le Réveil populaire*, *Le Petit Marocain*, *L'Écho annamite*, *Le Réveil du Nord*, *Le Midi socialiste*, *L'Écho d'Alger*, *L'Echo du Maroc* ve *Les Nouveaux temps*. Bu gazetelerin çoğu Vichy hükümeti kontrolünde yayın yapmıştır. *Istanboul* ve *La Dépêche de Constantine* Türkiye'de yayın yapan Fransız gazeteler arasındadır. *La Patrie annamite*, *Le Quotidien d'Indochine*, *L'Écho annamite* gazeteleri Fransa'nın Uzak Doğu'daki sömürgelerinde yayın yaparken *La Vigie marocaine*, *Le Courier du Maroc*, *Le Petit Marocain*, *L'Écho d'Alger* ve *L'Echo du Maroc* gazeteleri ise Fransa'nın Kuzeybatı Afrika sömürgelerinde yayın yapmaktaydı. Çalışmanın yöntemi, yukarıda adı geçen gazetelerin 8-31 Mayıs 1942 tarihleri arasında Kırım ve Kerç'teki muharebeler hakkında yaptıkları yorumları, değerlendirmeleri, aktardıkları bilgileri tespit etmek ve bunları karşılaştırarak analiz etmektir. Kerç Muharebesi ile ilgili basın çerçevesinde bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Çalışmanın önemi bu özgünlüğün yanı sıra Fransız basınının tercih edilmesidir. Çünkü Fransız basını bu hususta önemli kılan birkaç etken vardır. Fransız basını hem Mihver hem Müttefik hem de tarafsız devletlerde

¹ Alman ve Romen birlikleri

² Alman ordusunun Fransa'yı işgal sürecinde İngilizlerle direnmek yerine Almanya'ya teslimiyeti savunan ve Fransız Mareşal Pétain tarafından kurulan hükümet. Bu hükümete bağlı basın savaş süresince genellikle Alman yanlısı haberler yazmıştır. Eş zamanda Charles de Gaulle önderliğinde Fransa'nın direnişini devam ettiren Özgür Fransa hareketi kurulmuştur. Bu olaylar, Fransa'da 1940-1944 arasında iki başlığa sebep olmuş, doğal olarak bu ikilik basında da görülmüştür. (Holmes, 2022, s. 160 167)

yayın yapabildiği için genel dünya kamuoyununun küçük bir yansıması olarak düşünülebilir. Ayrıca Fransa'da yayınlanan basın bültenlerinde, dünyanın hemen hemen her ülkesinin iç ve dış gündemi aylık olarak yayınlanmaktadır (Bulletin périodique de la presse allemande / anglaise / russe / turque / roumaine / japonaise / sud-américaine...). Özetle hem savaşan ve savaşmayan tarafların kaynaklarını içinde barındırması hem de geniş bir basın istihbarat ağına sahip olması sebebiyle Fransız basını seçilmiştir. Bütün bunlara ek olarak ilgili dönemde Kırım Tatarlarıyla ilgili haberler de aranmıştır. Ancak çalışma kapsamının içerisindeki zaman diliminde herhangi bir habere rastlanmamıştır.

1. Kerç Muharebesi'nin Genel Seyri

Sovyetler Birliği, Haziran 1941'de ani bir Mihver taarruzundan³ sonra cephe hattı boyunca yenilgiye uğramıştı. Güneydeki Sovyet birlikleri, Ekim 1941'de Odesa'yı boşaltmış ve Kırım'a doğru çekilmişti. Bir ay sonra Alman ordusu, Sivastopol hariç Kırım Yarımadası'nı işgal etmişti (Parker, 2005, s. 79; Görge, 2022, s. 293). Aralık ayında ise Sovyetler Kırım'a taarruz etmiş ve sadece Kerç Yarımadası'nı geri alabilmişlerdi. 1942'ye gelindiğinde Kırım'daki çatışmalar sonlanmamış, Sovyet ordusu ardı ardına bölgeye taarruz etmişti. Ocak ayından Nisan ayına kadar devam eden Sovyet taarruzu, Mihver kuvvetleri tarafından püskürtülmüştü (Costantini, 1965, s. 131).

Mayıs 1942'de taarruz sırası Mihver kuvvetlerine geçmişti. Kırım'daki cepheye bakıldığı zaman, Mihver birliklerinde kuzeyden güneye 7. Rumen Kolordusu, 42. Kolordu ve 30. Kolordu vardı. 22. Panzer Tümeni ise güneyde konuşlanmıştı. Bu birlikler ayrıca güçlü bir hava kolordusu ile destekleniyordu. Sovyetlerin ise bu bölgede üç ordusu vardı: 44. Ordu, 47. Ordu ve 51. Ordu. 51. Ordu ile 47. Ordu kuzeyde, 44. Ordu güneyde konuşlanmıştı (Crow, 1986, s. 13). Mihver kuvvetlerinin amacı, öncelikle ana kuvvetleriyle Kırım Cephesi'ne karşı taarruz harekâtı düzenleyerek Kerç Yarımadası'nı ele geçirmek ve ardından batıda Sivastopol'e yönelmekti (Forczyk, 2008, s. 35).

8 Mayıs 1942'de öncelikle Alman hava kuvvetleri 2.100 sortiden oluşan yoğun bir hava akını düzenlemişti (Forczyk, 2014, s. 139). Bu hava akınının ardından Mihver grubu saldırıya geçmiş, güneydeki 30. Kolordu, Sovyet savunmasını yarmıştı. Kuzeyde ise küçük bir ilerleme görülmüştü. 9 Mayıs'ta hava koşullarının olumsuz etkisi taarruzu yavaşlattıysa da 10 Mayıs'ta taarruz eski ivmesiyle yeniden başlamış ve birlikler kuzey kıyılarına ulaşarak Sovyet askerlerinin bir kısmını kuşatmıştı. Kuşatmanın ardından doğuda kalan birlikler çekilmeye ve orada savunma hattı oluşturmaya başlamıştı. Geri çekilen birlikler Alman hava kuvvetleri tarafından bombalanırken Sovyet savaş uçakları etkisiz kalmıştı. Bu esnada Sovyet zayiatı da ciddi seviyelere

ulaştı. Tüm teçhizat ve ağır silahlar, Mihver birliklerinin eline geçmişti (Costantini, 1965, s. 131-134). Sovyetlerin kaybı şöyleydi: 149.256 asker esir; 1.133 topçu, 258 zırhlı araç ve tank, 3814 kamyon ve nakliye aracı, binlerce at ve çok sayıda hafif silah (Güzay, 2021, s. 104). Almanların zayiatı ise çok daha azdı. 1.703 ölü ve kayıp dâhil yaralılarla beraber toplam zayıat sayısı 7.588 asker olmak üzere 15 tank (üç taarruz topu) ve dokuz toptu (Forczyk, 2014, s. 146). Sonuç itibarıyla Alman ve Romen birliklerinden oluşan Mihver ordusu, Sovyet ordusuna karşı başarılı bir imha muharebesi gerçekleştirmiştir.

2. Fransız Basınında Kerç Muharebesi'nin İlk Evresi

Kerç harekâtı, başta Fransız kamuoyu olmak üzere tüm dünyadaki basın organlarında yankı uyandırmıştır. Kerç harekâtının başladığı 8 Mayıs 1942'de *Journal des débats* ve *La Vigie marocaine* Alman haber kaynaklarına atıfla Luftwaffe'in Kırım'da çok aktif olduğunu ve Kerç Yarımadası, Kafkasya, Sivastopol civarındaki askeri üsleri bombaladığını bildirmiştir (*Journal des débats*, 8 mai 1942, s. 1; *La Vigie marocaine*, 8 mai 1942, s. 1). *Le Petit journal*, Alman Orduları Yüksek Komutanlığı'nın verdiği bilgiler doğrultusunda, Hırvat mürettebatın kullandığı Alman savaş uçaklarının Sivastopol'e saldırdığını, Sovyet uçaksavarlarının etkisiz kaldığını, Sivastopol üzerinde yaşanan hava muharebesinde Hırvatların iki Sovyet uçağını düşürdüğünü, Kerç yarımadasında Sovyet havaalanının bombalandığını ve üç Sovyet uçağının yerde imha edildiğini ifade etmiştir (*Le Petit journal*, 9 mai 1942, s. 3). Bunun yanında *Istanbul*, *Journal des débats* ve *La Dépêche de Constantine*, 9 Mayıs 1942'de Alman hava kuvvetlerinin Kerç civarına yoğunlaştığını ve bu bölgede bombardımana başladığını, özellikle kıyı kesimlerin hedef alındığını aktarmıştır (*Istanbul*, 9 mai 1942, s. 1; *Journal des débats*, 9 mai 1942, s. 1; *La Dépêche de Constantine*, 9 mai 1942, s. 1). Harekâtın üçüncü gününde ise Alman hava kuvvetlerinin Karadeniz'deki faaliyetlerine değinilmiş; *Le Quotidien d'Indochine* ve *Le Radical de Marseille*, 11 Mayıs 1942'de Alman uçaklarının Kerç'e yakın sularda bir Sovyet mayın tarama gemisini batırdığını ve 3 Sovyet deniz uçağının da imha edildiğini yazmışlardır (*Le Quotidien d'Indochine*, 11 mai 1942, s. 4; *Le Radical de Marseille*, 11 mai 1942, s. 1). Görüldüğü üzere Fransız basını, muharebenin ilk günlerinde gazetelere ulaşan bilgilerin de kısıtlı olmasından dolayı çatışmalara dair ana detayları verememiştir. Bunun yerine muharebeye dair bilgileri parçalı olarak vermiş ve imha muharebesine nazaran ikincil öneme sahip olayları aktarmıştır.

3. Fransız Basınında Kerç Muharebesi'nin Orta Evresi

Kerç Muharebesi bütün şiddetiyle devam ederken 12 Mayıs 1942'de muharebeye dair detaylar da basına yansımaya başlamıştı. *Istanbul* gazetesi Sovyet bildirisine atıfla Kerç Yarımadası'nda şiddetli çatışmaların yaşandığını, Bryansk Bölgesi'nde Alman

³ Barbarossa Harekâtı

taarruzlarının iki kez geri püskürtüldüğünü, 1.800 subay ve asker kaybettiklerini, 10 Mayıs'ta 12 Sovyet uçağına karşılık 38 Alman uçağına imha edildiğini, Sovyet filosunun Alman ikmal koluna yaptığı taarruz sonucu Mihver ordusuna ait 18 kamyonun imha edildiğini ifade etmiştir (*Istanboul*, 12 mai 1942, s. 4). *La Vigie marocaine* gazetesi de Mihver kaynaklı haberleri aktarmıştır. Buna göre gazete, güçlü hava birliklerinin desteğiyle Alman-Rumen birliklerinin 8 Mayıs'ta Kırım'daki Kerç Yarımadası'nda bir saldırı başlattığını, o tarihten bu yana savaşın tüm hızıyla devam ettiğini ifade etmiş, Sovyet bildirisine de değinerek şiddetli çatışmaların devam ettiğini yazmıştır (*La Vigie marocaine*, 12 mai 1942, s. 1). Bununla birlikte *Le Petit journal*, *La Dépêche corse*, *La Dépêche de Constantine* ve *Le Journal* gazeteleri, 12 Mayıs 1942'de Alman Orduları Yüksek Komutanlığı'nın verdiği bilgiler doğrultusunda, Alman uçaklarının Kerç Boğazı'nda 1.300 tonluk bir Sovyet ticaret gemisini batırdığını ifade etmişlerdir (*Le Petit journal*, 12 mai 1942, s. 3; *La Dépêche corse*, 12 mai 1942, s. 1; *La Dépêche de Constantine*, 12 mai 1942, s. 1; *Le Journal*, 12 mai 1942, s. 3).

Le Petit journal, 13 Mayıs 1942'de Alman hava kuvvetlerinin desteğiyle Alman ve Romen birliklerinin 8 Mayıs 1942'de Kerç yarımadasına şiddetli bir taarruz düzenlediğini, muharebenin hızla devam ettiğini ifade etmiştir. Alman basınına da değinen *Le Petit journal*; *Berliner Lokal Anzeiger* ve *Deutsche Augemeine Zeitung*'un haberlerini aktararak Sovyetlerin kış mevsiminden yararlanarak Kerç'te sayısal avantaj elde ettiğini, Karadeniz'deki Sovyet donanmasının muharebedeki etkinliğine ve tahkimatın güçlendirildiğine vurgu yaparak Alman ordusunun şiddetli bir direnişle karşılaşacağını belirtmiştir. Gazete, son olarak Alman komutanlığının bildirisine atıfla, Mihver ordularının Kırım'da zehirli gaz mayınları kullandığına dair haberleri yalanlamıştır (*Le Petit journal*, 13 mai 1942, s. 1). Bir sonraki sayfada ise Kerç Yarımadası'na yakın bölgede Alman uçaklarının toplam 5.000 tonluk iki nakliye gemisi ile birkaç küçük gemiyi batırdığını eklemiştir (*Le Petit journal*, 13 mai 1942, s. 2). *Le Courrier du Maroc* ise 13 Mayıs 1942'de Sovyetler Birliği'nin Kırım'da sağlam tahkimatlar inşa etmesine rağmen Almanların 8 Mayıs'ta yeni silahlarla başarılı bir taarruza geçtiğini, Alman hava kuvvetlerinin "Stuka" adı verilen Ju-87 pike bombardıman uçaklarıyla Sovyet topçu mevzilerini bombaladığını, Kerç yarımadasının büyük bir kısmının ele geçirildiğini ifade etmiştir (*Le Courrier du Maroc*, 13 mai 1942, s. 1). Aynı tarihte *Istanboul* gazetesi, Alman bildirisine atıfla 8 Mayıs 1942'den beri Kerç Yarımadası'nda şiddetli çarpışmaların yaşandığını ve Luftwaffe'in Karadeniz'de birçok Sovyet gemisini batırdığını ifade etmiştir (*Istanboul*, 13 mai 1942, s. 1). Gazete son sayfasında da Sovyet bildirisine yer vermiştir. Buna göre şiddetli çatışmaların devam ettiğini, Almanların 10 Mayıs'ta daha önce duyurduğundan daha fazla (toplam 60 uçak) kaybettiğini, 11 Mayıs'ta da 42 Alman uçağına düşürüldüğünü buna karşılık Sovyetlerin 16 uçak

kaybettiğini belirtmiştir. İngiliz kaynaklarına da değinen gazete, saldırıya katılan 2.000 "Stuka" pike bombardıman uçaklarını vurgulamıştır (*Istanboul*, 13 mai 1942, s. 4). *Le Journal* (*Le Journal*, 13 mai 1942, s. 2), *Le Petit Marocain* (*Le Petit Marocain*, 13 mai 1942, s. 1), *Journal des débats* (*Journal des débats*, 13 mai 1942, s. 4) ve *La Dépêche corse* (*La Dépêche corse*, 13 mai 1942, s. 1) gazeteleri de 13 Mayıs'ta yukarıdaki haberleri benzer ifadelerle aktarmıştır. *La Dépêche de Constantine* gazetesi, yukarıdaki bilgilere ek olarak Kerç'in düşmesi halinde Kafkasya'ya yönelik sonraki taarruzun önemli ölçüde kolaylaşacağını belirtmiştir (*La Dépêche de Constantine*, 13 mai 1942, s. 1). *Le Temps* de 13 Mayıs 1942'de Luftwaffe'in Kerç civarında faal olduğunu, Sovyet yığınaklarını bombaladığını ifade etmiştir (*Le Temps*, 13 mai 1942, s. 1). Son sayfasında ise Kerç Yarımadası'nda, Alman-Rumen birliklerinin Luftwaffe'in desteğiyle 5 Mayıs'ta bir taarruza başladığını, savaşın tüm hızıyla devam ettiğini, denizde de gemilere yönelik saldırılarda Azak Denizi'nin güneydoğu kıyısında tonajı 5.000 olan iki Sovyet nakliye gemisinin ve birkaç küçük geminin batırıldığını belirtmiştir (*Le Temps*, 13 mai 1942, s. 4). Ayrıca, *Le Réveil du Nord* ve *La Vigie marocaine* gazeteleri, Alman karargâhından alınan bilgilerle Kerç Yarımadası'ndaki harekâtın bir imha muharebesi olduğunu, Almanların şu ana kadar 40.000'den fazla esir ele geçirdiğini, bunun yanında Sovyet ordusunun 197 zırhlı araç, 598 top ve 260 uçak kaybettiğini ifade etmiştir (*Le Réveil du Nord*, 13 mai 1942, s. 1; *La Vigie marocaine*, 13 mai 1942, s. 1). Bunların yanında Müttefik propagandası yapan *France: liberté, égalité, fraternité*, 13 Mayıs 1942'de Kerç Yarımadası'nda Rusların şiddetli bir Nazi taarruzunu püskürttüğünü ifade etmiştir. Gazete, Alman kaynağına da değinmiş, buna göre 8 Mayıs'ta hava kuvvetlerinin desteğiyle Alman ve Rumen birliklerin Kerç Yarımadası'na saldırdığını ve şiddetli bir çatışmanın sürdüğünü duyurmuştur. Londra kaynağına atıfla Almanların ağır kayıplar verdiğini ve neredeyse tamamen başarısız olduğunu ifade etmiştir (*France: liberté, égalité, fraternité*, 13 mai 1942, s. 1).

14 Mayıs 1942'de *Les Tablettes du soir*, Alman-Rumen kuvvetlerinin Kerç yarımadasına karşı büyük bahar taarruzu başlattığını, 20 kilometrelik bir cephede, 2.000 Stuka savaş uçağına Sovyet tahkimatlarına hücum ettiğini, Almanların yeni silahlar kullandığını ifade etmiş ve Alman kaynaklarındaki yorumları aktarmıştır. Berlin Radyosu'nda bir askeri tarihçi, Alman birliklerinin Kerç yarımadasında elde ettiği ilk başarıların büyük ölçüde yeni silahların kullanımından kaynaklandığını, Alman teknisyenlerin bu kış sadece çeşitli silahları geliştirmekle kalmayıp aynı zamanda Eylül 1939'dan bu yana tüm bölgelerde edinilen bu deneyimlere dayanarak mevcut güç dengesinde büyük bir ağırlığa sahip olacak yeni silahlar geliştirdiğini, Kırım'da devam eden çatışmaların Alman birliklerinin Rusya'daki genel taarruzun habercisi olması nedeniyle bir "prova" değeri taşıdığını ifade etmiştir. Gazete daha sonra Bükreş kaynaklı bir habere atıfla Alman-Romen birliklerinin ilerlemeye devam

ettiğini, bugün Azak Denizi kıyısında Sovyet güçlerinin yolunu kestğini, çok sayıda tanktan oluşan üç Sovyet tümeninin kuşatıldığını da belirtmiştir (*Les Tablettes du soir*, 14 mai 1942, s. 1). *Le Temps* ve *La Vigie marocaine* de benzer şekilde harekâtın detaylarını vermiş (*La Vigie marocaine*, 14 mai 1942, s. 1), *Le Courier du Maroc* ise Kerç'in düşüşünün an meselesi olduğunu ifade etmiştir (*Le Temps*, 14 mai 1942, s. 1; *Le Courier du Maroc*, 14 mai 1942, s. 1). *Journal des débats*, Karadeniz'deki olaylara yoğunlaşmış, Alman kaynaklarına atıfla, Kerç Yarımadasına yakın sularda Sovyet gemilere yapılan saldırılar sırasında iki Alman uçağının düştüğünü, toplam tonajı 5.000 ton olan Sovyet nakliye gemileri ile birkaç küçük geminin imha edildiğini ve bir ticaret gemisinin hasar gördüğünü aktarmıştır (*Journal des débats*, 14 mai 1942, s. 1). *L'Action française*, Kerç'te üç Sovyet tümeninin kuşatıldığını vurgulamıştır (*L'Action française*, 14 mai 1942, s. 1; *L'Action française*, 14 mai 1942, s. 2). *Istanboul*, aynı tarihli sayının ikinci sayfasında Times gazetesinin askeri editörünün Kerç üzerinden Kafkasya'nın işgal olasılığı üzerine yorumunu aktarmıştır. Buna göre benzer durumlarda paraşütçü birliklerin bu harekâtı daha da kolaylaştıracağını ancak alanın yüzölçümünün çok büyük olması sebebiyle bu ihtimalin zayıf olduğunu, takviyenin gerekliliğine ve bunun için de Karadeniz'deki Sovyet filosunun temizlenmesinin zaruri olduğunu ifade etmiştir (*Istanboul*, 14 mai 1942, s. 2). *Istanboul* ayrıca son sayfasında Sovyet bildirisini yayınlanmış, Kerç bölgesinde Alman ilerlemesinin olduğu kabul edilmekle birlikte Almanların sayısal üstünlüğüne vurgu yapılmış, Almanların çok sayıda esir ve savaş malzemesi ele geçirdiğine dair iddiaların asılsız olduğu belirtilerek Sovyet birliklerinin düzenli bir şekilde geri çekilmekte olduğu ve Alman ordularının ağır kayıplar verdiği belirtilmiştir (*Istanboul*, 14 mai 1942, s. 4). Buna karşılık Müttefik ve Sovyet kaynaklarının etkisindeki *France: liberté, égalité, fraternité* ise Alman taarruzlarının tamamının Sovyetler tarafından püskürtüldüğünü ve Almanların bu muharebelerde gaz kullandığını ifade etmiştir (*France: liberté, égalité, fraternité*, 14 mai 1942, s. 1). İkinci sayfada ise, Almanların açıklamasına yer verilmiş, kendilerinin gaz kullanmadığına ve buna ihtiyaçları olmadığına dair beyanatları yazılmıştır. Ancak gazete General Manstein'in bildirilerinde, kullanılan yeni silaha vurgu yapmasıyla bu açıklamayı çelişkili bulmuştur (*France: liberté, égalité, fraternité*, 14 mai 1942, s. 2). Son sayfada da muharebenin gidişatı hakkında bazı tahminlerde bulunmuştur. Kerç bölgesinin ve buradaki köprünün stratejik önemini vurgulayarak Sovyet kuvvetleri ile Mihver kuvvetlerinin burada denk durumunda ya da Rusların biraz daha sayısal açıdan üstün konumda olduklarını, Rus mevzilerinin derinlemesine inşa edildiğini ve Almanlar için bu hattın çok güçlü olduğunu, Rusların elinde çok sayıda tanksavar ve tankı olduğunu, bunları konuşlandırmak için yeterli zamanları bulunduğunu, Stuka'ların bu muharebede yine kilit bir rol oynayacağını

ifade etmiştir. Gazete, Sovyet hava kuvvetlerinin gücünü de ön plana çıkarmış, bir gün öncesinde 19 Alman uçağını imha ettiğini ve 22'sine de ciddi hasar verdiğini belirtmiştir. Rusların yarımadaı kaybetme ihtimali de düşünülmüş, bunun çok önemli olmadığını, asıl savaşın Azak kıyılarında ve kuzeyde yaşanacağını ifade etmiştir. *France: liberté, égalité, fraternité*, Alman bildirisine de yer vererek yukarıda bahsedilen "Almanların 40.000 esir, 197 tank, 598 top ve 260 uçağı ele geçirdiğine dair" bilgiyi aktarmıştır (*France: liberté, égalité, fraternité*, 14 mai 1942, s. 4). Bunların yanında *Le Journal* (*Le Journal*, 14 mai 1942, s. 1), *Istanboul* (*Istanboul*, 14 mai 1942, s. 1), *Le Temps* (*Le Temps*, 14 mai 1942, s. 4), *Le Petit journal* (*Le Petit journal*, 14 mai 1942, s. 1), *Le Réveil du Nord* (*Le Réveil du Nord*, 14 mai 1942, s. 1), *L'Echo du Maroc* (*L'Echo du Maroc*, 14 mai 1942, s. 1), *Le Radical de Marseille* (*Le Radical de Marseille*, 14 mai 1942, s. 1), *La Dépêche de Constantine* (*La Dépêche de Constantine*, 14 mai 1942, s. 1), *L'Écho d'Alger* (*L'Écho d'Alger*, 14 mai 1942, s. 1) ve *Le Petit Havre* (*Le Petit Havre*, 14 mai 1942, s. 1) gazeteleri de bir gün önce yazılan ve yukarıda bahsedilen "Almanların 40.000 esir aldığına dair" bildirisini 14 Mayıs 1942'de paylaşmışlardır.

15 Mayıs 1942'de *L'Écho annamite*, Bükreş kaynaklı bir habere atıfla Karadeniz'deki Sovyet donanmasının yoğun bombardımanı, Alman-Rumen birliklerini Kerç'in güneydoğu banliyölerine çektiğini, bunun üzerine Alman hava kuvvetlerinin Sovyet donanmasına yaptıkları akın sonrası donanmanın geri çekildiğini ve sonrasında da Alman-Rumen birliklerinin tekrar Kerç'in şehir merkezine ilerlediğini aktarmıştır. Gazete, Alman muhabirinin yorumlarına da değinmiş, Alman ordusunun Sovyetleri yeniden kuşattığını ancak şiddetli yağmurun, çamurlu yolların, hendeklerin, nakliyatı güçleştirdiğini, lokomotifler ve Junker nakliye uçakları sayesinde erzakların taşınabildiğini belirtmiştir. Bütün bunların Alman birliklerini yavaşlattığını, kuşatma sırasında Sovyetlerin tank taarruzunun Alman tanksavar birliklerinin müdahalesiyle başarısızlıkla sonuçlandığını, 14 Sovyet aracına karşılık 2 Alman tankının kaybedildiğini ve kuşatmanın tamamlandığını eklemiştir. Sovyet bildirisine de değinilmiş, Alman taarruzunda Almanların sayısal üstünlükleri vurgulanmış Sovyetlerin yeni mevzilere çekildiği belirtilmiştir (*L'Écho annamite*, 15 mai 1942, s. 1). *Istanboul* gazetesi de benzer şekilde Alman bildirisinden hareketle Alman taarruzunun Kerç'te devam ettiğini, Almanların Sovyet gemilerini bombaladığını, dün 84 Sovyet uçağının düşürüldüğünü ifade etmiştir (*Istanboul*, 15 mai 1942, s. 1). Gazete ikinci sayfada ise Kerç'teki askeri durumun detaylarını vermiştir. Bölgedeki arazi şartları, yağmura rağmen Alman ilerlemesinin devam ettiğini, muharebelerde yeni tipte Alman uçaklarının kullanıldığı ifade edilmiştir (*Istanboul*, 15 mai 1942, s. 2). Son sayfada ise Sovyet kaynaklarına değinilmiş ve Sovyet birliklerinin yeni mevzilere çekildiğini kısa bir şekilde ifade etmiştir (*Istanboul*, 15 mai 1942, s. 4). *Journal des débats*, aynı tarihte General Mannstein komutasındaki Mihver

ordusunun Azak Denizi kıyısı, Feodosia-Kerç yolu ve Karadeniz kıyısı boyunca üç ana saldırı ekseninde Kerç Boğazı'na doğru ilerlediğini ve Sovyet kuvvetlerinin Kerç Yarımadası'nda tecrit ve kuşatılma tehdidi altında olduğunu ifade etmiştir (*Journal des débats*, 15 mai 1942, s. 2). *Le Radical de Marseille* ise 15 Mayıs 1942'de Mihver kaynaklarına atıfla harekâtın detaylarını daha detaylı bir şekilde aktarmıştır. Buna göre; Mihver taarruzunun 8 Mayıs şafağında, yoğun bir topçu hazırlığı ve Alman hava kuvvetlerinin sayısız saldırısından sonra gerçekleştiğini ifade etmiştir. Sovyet mevzilerinin çok sayıda mayın ve tanksavar hendekleriyle çevrili olmasına rağmen Sovyetlerin tamamen şaşkına döndüğünü ve kısa sürede hattın yarıldığını, sonraki günlerde Mihver birliklerinin doğu ve kuzey istikametinde ilerlemeye devam ederek Sovyet birliklerinin geri çekilmesini engellediğini, 11 Mayıs'ta, Kuzeye doğru ilerleyen Alman birliklerinin Azak Denizi'ne ulaştığını, eş zamanda Luftwaffe'in art arda dalgalar halinde saldırdığını aktarmıştır. Mihver birlikleri, kuzeyde Azak Denizi kıyısına, merkezde Feodosia-Kerç yolu üzerine, güneyde ise Azak Denizi kıyısına ilerleyerek Kerç Boğazı'na ulaşmıştı. Gazete, Alman-Rumen kuvvetlerinin Kerç şehrini işgal ettiğini, temizlik operasyonlarının yarımada da devam ettiğini ifade etmiştir. 14 Mayıs sabahı, motorize birliklerin ortak taarruzunun ardından Kerç şehrinin işgal edildiğini, Sovyet kayıplarının çok yüksek olduğunu, Mihver kuvvetlerinin neredeyse Kerç boğazı kıyısına ulaştığını aktarmıştır. Saldırının ani ve yoğun oluşunun mayınlar ve tanksavar hendekleriyle çevrili barakalarda konuşlanan Sovyet birliklerini şaşırttığını, sürpriz unsurunun bir kez daha baskın bir rol oynadığını belirtmiştir. Kış boyunca mevzilerinin arkasında sağlam bir şekilde tahkim edilmiş Sovyet birliklerinin Almanlara karşı zayıf bir direniş gösterdiğini ifade etmiştir (*Le Radical de Marseille*, 15 mai 1942, s. 1).

Le Petit journal, 15 Mayıs 1942 tarihli sayısında, Alman, Macar, Romen, İtalyan kaynaklarına da değinerek Mihver ordularının Kerç'i işgal ettiğini, Sovyet kayıplarının çok fazla olduğunu, özellikle yeni kullanılan FW-190 model avcı uçağının bu zaferde payının büyük olduğunu, Sovyet uçak kayıplarının yüksek olduğunu ifade etmiştir (*Le Petit journal*, 15 mai 1942, s. 1). Kerç'te Almanların FW-190 modelinde yeni uçak kullandığını vurgulayan gazeteler arasında *Le Courrier du Maroc* (*Le Courrier du Maroc*, 15 mai 1942, s. 1), *Le Petit Marocain* (*Le Petit Marocain*, 15 mai 1942, s. 1), *L'Echo du Maroc* (*L'Echo du Maroc*, 15 mai 1942, s. 1), *La Dépêche de Constantine* (*La Dépêche de Constantine*, 15 mai 1942, s. 1) ve *Le Petit Dauphinois* (*Le Petit Dauphinois*, 15 mai 1942, s. 2) gazeteleri bulunuyordu.

Le Temps, 15 Mayıs 1942'de Almanların aldıkları esirler ve Sovyetlerin zayıfları tekrarlanmış, Almanların yeni silahlar kullandığı ifade edilmiş ve çatışmaların bazı detayları verilmiştir (*Le Temps*, 15 mai 1942, s. 1). Son sayfada da Kerç'in alındığı belirtilmiştir (*Le Temps*, 15 mai 1942, s. 4). *Le Journal* de 15 Mayıs 1942'de Kerç'in

Almanlar tarafından ele geçirildiğini ifade etmiştir (*Le Journal*, 15 mai 1942, s. 1). Görüldüğü üzere Vichy kontrolü altındaki Fransız gazetelerine ek olarak tarafsız konumda bulunan birçok Fransız gazetesi de Almanların Kerç'i işgal ettiğini ifade etmiştir. Müttefik ve Sovyet kaynaklarını temel alarak haber yapan *France: liberté, égalité, fraternité* ise, Alman kaynaklarının çelişkilerine dikkat çekmiş, Kerç'in Almanlar tarafından işgal edilmediğini Berlin'in de kabul ettiğini aktarmıştır (*France: liberté, égalité, fraternité*, 15 mai 1942, s. 1). Son sayfada ise Almanların Kerç'te zehirli gaz kullandığını irdelemiş, Alman radyosuna atıfla gazın muhtemelen 8 Mayıs'ta Kerç Yarımadası'nda ilk kez kullanılan yeni model havan mermilerinden yayıldığını, bu mermilerin hiçbir kimyasal madde kullanılmamış olmasına rağmen patladığında zehirli gaz çıkardığını aktarmıştır (*France: liberté, égalité, fraternité*, 15 mai 1942, s. 4). Bununla birlikte *Le Réveil du Nord* ise 15 Mayıs 1942'de Sovyet bildirisine atıfla kaybedilen Kerç savaşı sonrası geri çekilen Sovyet birliklerinin düzenli bir şekilde çekildiğini vurgulamıştır (*Le Réveil du Nord*, 15 mai 1942, s. 1). *Paris-midi* de diğer gazetelerden farklı olarak "*Japan Times and Advertiser*" adlı Japon yayın organının, Alman kuvvetlerinin Kerç'teki zaferinin değerlendirmesini aktarmıştır. Buna göre Alman ordusunun eskisinden daha güçlü bir şekilde yenilediğine dikkat çekmiş, elde edilen başarının Napolyon'un uzun zaman önce Rusya'da yürüttüğü harekâtın bir tekrarı olarak göstermeye çalışan Anglo-Sakson propagandasının çabalarının boşa çıktığını belirtmiştir (*Paris-midi*, 15 mai 1942, s. 3). Bunların yanında *L'Action française* (*L'Action française*, 15 mai 1942, s. 1), *Les Tablettes du soir* (*Les Tablettes du soir*, 15 mai 1942, s. 1), *Les Nouveaux temps* (*Les Nouveaux temps*, 15 mai 1942, s. 1) ve *La Dépêche corse* (*La Dépêche corse*, 15 mai 1942, s. 1) gazeteleri ise, yukarıda bahsedilen "Almanların 40.000 esir aldığına dair" bildirisini 15 Mayıs 1942'de paylaşmışlardır.

Görüldüğü üzere Türkiye kaynaklı Fransız gazeteler hem Sovyet ve Müttefik kaynaklı haberlere hem de Alman kaynaklı haberlere yer vermiştir. Alman zaferinin henüz kesinleşmediği dönemler Sovyet ve İngiliz kaynaklı haberlere ağırlık verirken Alman zaferinin kesinleşmesiyle artık Sovyetlerin açık bir şekilde kaybettiğini vurgulamıştır. Savaşın bu evresinde gerek Fransa'da gerek Fransa'nın sömürgelerinde yayın yapan gazeteler genel olarak Alman kaynaklarına göre haberler vermiştir. Bunlardan *Le Petit journal*, Alman kaynaklarına doğrudan alıntılar yapmıştır. Ancak bu gazeteler her ne kadar Vichy kontrolünde olsa da zaman zaman Fransız muhafazakâr milliyetçiliğini vurgulayan yayınlar da yapabiliyordu. Buradaki özel durum, Fransız milliyetçiliğinin sadece Alman karşıtlığı değil hem Anglo-Sakson hem de Sovyet ya da Komünizm karşıtlığı olarak basına yansdığı söylenebilir. Bu düşünce yapısıyla birlikte Alman kaynaklı haberlerin genel olarak gerçeği yansıttığı da düşünülürse, Fransa'da yayın yapan gazetelerin Müttefik kaynaklı haberlere yer vermemesi son derece doğaldır. Bir istisna olarak *Le Réveil du Nord*

görülmüştür. Bu gazete, Sovyet kaynaklarını aktarmıştır. Açıkça Müttefik propagandasına başvuran gazete olarak *France: liberté, égalité, fraternité* bulunmaktadır. Gazete, çoğunlukla İngiliz ve Sovyet kaynaklarına değinmiş ve değerlendirmelerini gerçek dışı bilgilerden hareketle yazarak propagandayı tercih etmiştir.

4. Fransız Basınında Kerç Muharebesi'nin Geç Evresi

Muharebenin son evresinde artık Alman zaferi genel olarak kabul görmüştür. *Les Tablettes du soir* ve *La Dépêche d'Indochine*, 16 Mayıs 1942'de Feodosia ve Kerç arasında gerçekleşen savaşı anlatan tanığın ifadelerini aktarmıştır. Tanığa göre, el bombası fırlatıcıları, makineli tüfekler ve tankların da etkisiyle Bolşevik direnişinin şiddetli olduğu ve bunun Alman birliklerini zor bir duruma soktuğunu yazmıştır. Komiserlerin "Stalin Kalesi ve Moskova Kalesi" adını verdiği iki büyük beton yapının Mihver piyadelerini ateş yağmuruna tuttuğunu, buna rağmen piyade birliklerinin Rusların iki noktadan inşa ettiği siperi geçmeyi başardığını ve kalelere çok yaklaştığını, kısa süre sonra "Stalin ve Moskova" kalelerinin yerle bir edildiğini, siperlerin ele geçirildiğini, Alman savaş uçaklarının sürekli havada destek sağladığını söylemiştir (*Les Tablettes du soir*, 16 mai 1942, s. 1; *La Dépêche d'Indochine*, 16 mai 1942, s. 1). *Le Réveil du Nord*, 16 Mayıs 1942'de "Kerç Muharebesi, Churchill İçin Feyz Verici Bir Ders" başlığıyla Alman basınından haberleri aktarmıştır. *Le Réveil du Nord*'un haberine göre Alman basınından *Volkischer Babachter*, tüm dünyanın Kerç Yarımadası'nda gerçekleşen savaşın 1942'de gerçekleşecek görkemli olayların habercisi olduğunu, Sovyetlerin Kerç'teki çatışmalara ilişkin Alman askeri bildirimlerini sıklıkla yalanladığını da vurgulayarak bunun artık bir önemi kalmadığını, Alman zaferinin artık her yerde kabullenildiğini ifade etmiş, bu zaferin Romanya'daki olumlu etkisine de değinmiştir. *Volkischer Babachter*, Portekiz basınına atıfla Kerç'in Bay Churchill için öğretici bir ders olarak nitelediğini aktarmış, *Daily Telegraph*'a da yer vererek Alman saldırısının şiddetli ve kesin olduğunu kabul ettiklerini, ancak Bolşeviklerin arkasına büyük ölçekle çıkarma yapılamayacağını iddia ederek okuyucularını teselli etmeye çalıştıklarını vurgulamıştır (*Le Réveil du Nord*, 16 mai 1942, s. 2). *Istanboul* ise 16 Mayıs 1942'de Rumen kaynağına atıfla, Alman motorize birliklerinin Kerç'e ulaştığını, bu sebeple 8 Mayıs'ta başlayan Kerç harekâtının Almanlar tarafından başarıyla tamamlandığını belirtmiştir (*Istanboul*, 16 mai 1942, s. 1). *La Dépêche corse* da benzer şekilde Alman-Rumen birlikleri artık sadece düşmanı takip ettiğini, ilk kez Alman ordusunun düşman hatlarının gerisine çıkarma yapmak için hücumbotlar kullandığını ve bu çıkarmanın düşmanın kuşatılmasını sağladığını belirtmiştir (*La Dépêche corse*, 16 mai 1942, s. 1).

France: liberté, égalité, fraternité, 16 Mayıs 1942'de Alman kaynaklarından yararlanarak, Rusları takip eden Alman ve Rumen birliklerinin Kerç kapılarında olduğunu

söylemiş, ancak gazete Mihver birliklerinin Kerç Kanalı'na ulaşamadıklarını ve Rus savaş gemilerinin Kerç yakınlarındaki Mihver askerlerini yoğun bir şekilde bombaladığını ifade etmiştir (*France: liberté, égalité, fraternité*, 16 mai 1942, s. 4). *Le Temps* de benzer şekilde Kerç'in henüz ele geçirilmediğini, ancak ciddi bir tehdit altında olduğunu yazmıştır (*Le Temps*, 16 mai 1942, s. 1). *Le Radical de Marseille* ise Sovyet donanmasının bombardımanı sonucu Alman taarruzunun yavaşladığını belirtmiştir (*Le Radical de Marseille*, 16 mai 1942, s. 1).

Güncel haberler yerine eski haberleri aktaran Fransız gazeteler de tespit edilmiştir. *Le Petit journal* ve *Le Courrier du Maroc*, 16 Mayıs 1942 tarihli sayısında, harekâtın detaylarını ve Sovyet zayıflarının yüksek olduğunu (*Le Petit journal*, 16 mai 1942, s. 1; *Le Courrier du Maroc*, 16 mai 1942, s. 1), *Le Réveil populaire* ve *Le Bonhomme limousin* yukarıda bahsedilen "Almanların 40.000 Sovyet esiri ele geçirdiğine dair" bildirisini (*Le Réveil populaire*, 16 mai 1942, s. 1), *Journal des débats* ise Kerç'teki Alman zaferinde FW-190 model uçağının etkisini vurgulamıştır (*Journal des débats*, 16 mai 1942, s. 2). Bunlardan başka *Le Journal*, 16 Mayıs 1942'de Japon gazetelerinin haberlerine yer vermiş, buna göre Kerç ile ilgili *Asahi* gazetesinin Alman taarruzunun Kızıl Ordu için yakıt kaynağı ve Batı Asya'ya geçiş için bir duraklama noktası olan Kafkasya'ya yönelik olduğu düşüncesini aktarmıştır (*Le Journal*, 16 mai 1942, s. 1).

17 Mayıs 1942'de *Istanboul*, Kerç'in tamamen Almanların eline geçtiğini yazmıştır (*Istanboul*, 17 mai 1942, s. 1). Gazete sonraki sayılarında, Alman kaynaklarına istinaden Alman zaferini ilan etmiş, Sovyet kaynakları ise Kerç muharebelerinin devam ettiğini ve Sovyet birliklerinin yeni mevzilerine çekildiklerine dair haberleri tekrarlamıştır. *Le Petit Marocain* ve *L'Echo du Maroc*, 17 Mayıs 1942'de Sovyet kayıplarının 100.000'e ulaştığını, bunların 68.000'inin esir alındığını ve Sovyet uçaklarının imhasının devam ettiğini belirtmiştir (*Le Petit Marocain*, 17 mai 1942, s. 1; *L'Echo du Maroc*, 17 mai 1942, s. 2). *Les Tablettes du soir* ise Sovyetlerin karşı saldırıya geçtiğini, ancak başarısız olduğunu yazmıştır. Kerç muharebelerinin ikinci safhasının başladığını, bunun da Sovyet birliklerinin takibi ve imhası olduğunu belirtmiştir (*Les Tablettes du soir*, 17 mai 1942, s. 1). *Le Réveil du Nord* da 17 Mayıs 1942'de Sovyet esirlerinin fotoğrafını paylaşarak, harekâtın detaylarıyla Almanların taktiksel üstünlüğünü vurgulamıştır (*Le Réveil du Nord*, 17 mai 1942, s. 1). Bunlardan başka *La Vigie marocaine*, 17 Mayıs 1942'de Alman kaynaklarına atıfla 8 Mayıs'ta başlayan çatışmaların ardından, Kerç limanı ve şehrinin Almanlar tarafından işgalinin tamamlandığını aktarmıştır (*La Vigie marocaine*, 17 mai 1942, s. 1).

La Patrie annamite, 18 Mayıs 1942'de Kerç'in Almanlar tarafından işgal edildiğini, Kerç Boğazı'nın artık Sovyet gemilerine kesin olarak kapatıldığını ve bu nedenle Azak Denizi'nin doğusundaki Sovyet birliklerinin ikmalinin zorlaşacağını ifade etmiş, Alman ordusunun Kerç'e yoğun bir hava taarruzun gerçekleştirdiğini ve askeri tarihte şu

ana kadar, her türden bu kadar çok uçağın aynı anda toplanıp çatışmaya girdiğinin hiç görülmediğini vurgulamıştır (*La Patrie annamite*, 18 mai 1942, s. 4). *Le Temps*, Alman kaynaklarına atıfla Mihver ordusunun Kerç'i ele geçirdiğini, Sovyetlerin tanksavar hendeğine dönüştürdüğü Tatar hendeğinin Almanlar tarafından zapt edildiğini, ancak Kerç yakınlarında bulunan Takil ve Yenikale'nin durumunun bildirilmediğini ifade etmiştir. Gazete bu konuda yeteri kadar bilginin ulaşmadığını söylemiştir (*Le Temps*, 18 mai 1942, s. 2). Son sayfada ise Sovyetlerin ağır zayıatlarına vurgu yapılmıştır (*Le Temps*, 18 mai 1942, s. 4). *L'Action française*, 18 Mayıs 1942'de Kerç'in Almanlar tarafından ele geçirildiğinin doğrulandığını, Sovyet zayıatının 120.000'e ulaştığını, Alman hava gücünün çok faal olduğunu ve sürekli Sovyet gemilerini bombaladığını, bununla beraber Sovyet direnişinin devam ettiğini ifade etmiştir (*L'Action française*, 18 mai 1942, s. 1). *Le Journal* ise Kerç'in düşüşünün resmen doğrulandığını aktarmıştır (*Le Journal*, 18 mai 1942, s. 1). Müttefik ve Sovyet bildirilerinden hareket eden *France: liberté, égalité, fraternité* gazetesi, 18 Mayıs 1942'de Alman General von Manstein'ın özellikle hava kuvvetleri olmak üzere ezici bir güçle gerçekleştirdiği taarruzun Kerç'e kadar ilerlediğini, ancak yarımada'nın tamamen fethedilmekten çok uzak olduğunu, Rus filosunun Karadeniz'i elinde tuttuğu müddetçe ve Ukrayna'daki Alman ordularının ilerleyemediği sürece bu harekâtın nereye varacağını görmenin zor olduğunu yazmıştır. Kerç operasyonunun hiçbir yere varamayacağını, kuzeydeki Sovyet taarruzunun Alman orduları için olumsuz bir durum yaratacağını ifade etmiştir (*France: liberté, égalité, fraternité*, 18 mai 1942, s. 1). Son sayfada ise Kerç kasabasında çatışmaların devam ettiğini, Rusların yenilmediğini, Rus birliklerinin Almanların gerisine çıkarma yaptığını ve Kerç yarımadasına Rusların dalgalar halinde taarruz ettiğini ifade etmiştir (*France: liberté, égalité, fraternité*, 18 mai 1942, s. 4). Bunlardan başka *Le Petit journal* ve *Le Courrier du Maroc*, 17 Mayıs'ta bahsedilen "Sovyet kayıplarının 100.000'e ulaştığını, bunların 68.000'inin esir alındığına dair" bilgiyi 18 Mayıs 1942'de aktarmıştır (*Le Petit journal*, 18 mai 1942, s. 1; *Le Petit journal*, 18 mai 1942, s. 3; *Le Courrier du Maroc*, 18 mai 1942, s. 1). *Journal des débats* ve *Le Midi socialiste* ise Kerç'in Almanlar tarafından ele geçirildiği, ancak çatışmaların sona hala devam ettiği haberinden sonra zayıat konusunda farklı bir bilgi paylaşmıştır. Buna göre Sovyet kayıpları *L'Action française*'nin de bahsettiği gibi 120.000'e ulaşmıştı. *Journal des débats* ayrıca Alman uçaklarının aralıksız uçuşları sebebiyle Sovyet birliklerinin tahliyesindeki zorluklardan da bahsetmiştir (*Journal des débats*, 18 mai 1942, s. 2; *Le Midi socialiste*, 18 mai 1942, s. 2). *La Dépêche corse*, 17 Mayıs'ta bahsedilen "Sovyet kayıplarının 100.000'e ulaştığını, bunların 68.000'inin esir alındığına dair" bilgiyi 19 Mayıs 1942'de aktarmıştır (*La Dépêche corse*, 19 mai 1942, s. 1). *Journal des débats*, 19 Mayıs 1942'de benzer şekilde Alman kaynaklarına atıfla yarımada'yı

savunan 100.000 Rus askerinin yaklaşık yarısının esir alındığını, geri kalanının ise öldürüldüğünü veya çatışma dışı bırakıldığını belirtmiştir (*Journal des débats*, 19 mai 1942, s. 1). *France: liberté, égalité, fraternité* ise 19 Mayıs 1942'de Kerç ile ilgili haberleri daha kısa yazmaya başlamıştır. Rusların kuşatmayı yarmayı başardıklarını, bazı bölgelerde Rus direnişinin devam ettiğini, Kerç'in güçlü bir şekilde savunulduğunu ve alanda geniş bir mayın tarlası bulunduğunu aktarmıştır (*France: liberté, égalité, fraternité*, 19 mai 1942, s. 4). *Paris-midi* de, büyük bir Mihver zaferi yaşansa da Almanların bu zaferi; tamamen yerel bir operasyon şeklinde gerçekleştiğine ve meselenin Sovyet askeri kampının ortadan kaldırılması olduğuna dair vurgulamalarına yer vermiştir (*Paris-midi*, 19 mai 1942, s. 1).

Le Petit journal, 20 Mayıs 1942 tarihli haberine göre von Mannstein komutasındaki Mihver birlikleri, Kerç'teki Sovyet birliklerini mağlup etmiş ve bölge tamamen ele geçirilmişti. Savaşın bilançosu ise şöyle aktarılmıştır. Sovyetlerin 17 piyade tümeni, 2 süvari tümeni ve 4 zırhlı tugayı imha edilmiş, 149.255 esir ele geçirilmiş, 1.133 top, 258 tank, 3814 kamyon, binden fazla at ile önemli miktarda hafif silah terk edilmiştir. Gazete ayrıca karşı kıyıya çok az Sovyet askerinin ulaşabildiğini belirtmiştir. Bununla birlikte Kerç Yarımadası açıklarında toplam tonajı 13.600 ton olan 16 gemi ile 21 küçük sahil güvenlik gemisinin batırıldığı da ifade edilmiştir (*Le Petit journal*, 20 mai 1942, s. 2). Aynı bildiriye *Le Courrier du Maroc* (*Le Courrier du Maroc*, 20 mai 1942, s. 1), *L'Écho annamite* (*L'Écho annamite*, 20 mai 1942, s. 1), *Istanboul* (*Istanboul*, 20 mai 1942, s. 1), *Le Petit Marocain* (*Le Petit Marocain*, 20 mai 1942, s. 1), *L'Echo du Maroc* (*L'Echo du Maroc*, 20 mai 1942, s. 1), *Le Réveil du Nord* (*Le Réveil du Nord*, 20 mai 1942, s. 1), *La Dépêche de Constantine* (*La Dépêche de Constantine*, 20 mai 1942, s. 1), *La Dépêche de Brest* (*La Dépêche de Brest*, 20 mai 1942, s. 1), *Le Grand écho du Nord de la France* (*Le Grand écho du Nord de la France*, 20 mai 1942, s. 1), *L'Œuvre* (*L'Œuvre*, 20 mai 1942, s. 1), *Le Matin* (*Le Matin*, 20 mai 1942, s. 1) ve *Le Journal* (*Le Journal*, 20 mai 1942, s. 2) gazeteleri de vermiştir. *Journal des débats* ise 20 Mayıs 1942'de Alman kaynaklı habere atıfla, Kırım'da, Kerç'in kuzeydoğusundaki dar Yenikale Yarımadası'nda ve bu şehrin güneydoğusundaki dağlık kıyıda Sovyet birliklerinin daha şiddetli bir şekilde sıkıştırıldığını ve tamamen yok edilmelerinin zaman meselesi olduğunu, Sovyetlerin umutsuzca karşı saldırılar düzenlediğini ancak bunların işe yaramadığını ifade etmiştir (*Journal des débats*, 20 mai 1942, s. 2). *Les Nouveaux temps*, 20 Mayıs 1942'de Alman savaş uçaklarının Kerç Yarımadası'nın doğu ucundaki Sovyet birliklerini ve nakil konvoylarını her kalibreden mermilerle bombaladığını, Sovyet savunmasının düşük irtifalı saldırılarla yoğun bir şekilde hedef alındığını ifade etmiştir (*Les Nouveaux temps*, 20 mai 1942, s. 1). *La République de Seine-et-Marne* benzer şekilde Alman birliklerinin Kerç'e girdiğini, şehir ve limanları ele geçirdiğini, yarımada'da kalan Sovyet birliklerinin kuşatılmış olduğunu ve boğazı geçen

Sovyet birliklerinin ise Alman savaş uçakları tarafından bombalandığını ifade etmiştir (*La République de Seine-et-Marne*, 20 mai 1942, s. 1). Buna karşılık Müttefik kaynaklarını aktaran *France: liberté, égalité, fraternité* gazetesi, 20 Mayıs 1942'de Kerç'te çatışmaların ve Sovyet direnişinin devam ettiğini bildirmiştir (*France: liberté, égalité, fraternité*, 20 mai 1942, s. 4).

20 Mayıs 1942'deki Sovyet zayıflarının bilançosunu, bazı gazeteler 21 Mayıs'ta da vermeye devam etmiştir. *Journal des débats* (*Journal des débats*, 21 mai 1942, s. 1), *La Dépêche corse* (*La Dépêche corse*, 21 mai 1942, s. 1), *Le Temps* (*Le Temps*, 21 mai 1942, s. 1), *Les Nouveaux temps* (*Les Nouveaux temps*, 21 mai 1942, s. 1) ve *Paris-soir* (*Paris-soir*, 21 mai 1942, s. 1) bu gazeteler arasındadır. Hatta *Journal de Granville*, bu sayıları 22 Mayıs 1942 gibi geç bir tarihte paylaşmıştır (*Journal de Granville*, 22 mai 1942, s. 1). Buna karşılık Müttefik propagandasına devam eden *France: liberté, égalité, fraternité* gazetesi, 21 Mayıs 1942'de Moskova kaynağına atıfla, Kerç Yarımadası'nda yaşanan olayları anlatmanın erken olduğunu, Sovyet ordusunun saldırıya geçmek için yanıp tutuştuğunu, Almanlara olan nefretinin şiddetli olduğunu ifade etmiştir (*France: liberté, égalité, fraternité*, 21 mai 1942, s. 1). *L'Écho annamite*, 22 Mayıs 1942'de Sovyet bildirisine atıfla Sovyetlerin bir önceki gün 23 uçak kaybettiğini, buna karşılık 60 Alman uçağını düşürdüğünü belirtmiştir (*L'Écho annamite*, 22 mai 1942, s. 4). *France: liberté, égalité, fraternité*, 22 Mayıs 1942'de Alman kaynaklarına atıfla Sovyet direnişinin aşıldığını ve 150.000 esir aldığını ifadesine karşılık gazete Sovyetlerin savaşıma devam ettiğini, yarımada'nın doğusunda direnişin sürdüğünü, Alman kaynaklarının çelişkili haberler paylaştıklarını bildirmiştir (*France: liberté, égalité, fraternité*, 22 mai 1942, s. 4). Görüldüğü üzere savaş sadece Kırım'da değil, Fransız kamuoyunda da propaganda savaşı olarak yaşanmıştır.

23 Mayıs 1942'ye gelindiğinde, *Le Réveil populaire*, 23 Mayıs 1942'de Kerç muharebesi sonucunda bilançoyu paylaşp 3 Sovyet ordusunun yok edildiğini ifade etmiştir. Alman askeri taktiklerinin Sovyet orduları üzerindeki ustalığını ve üstünlüğünü göstermeye devam ettiğini vurgulamıştır. Gazete Amerikan kaynaklarına da değinmiş, en çetin kış koşullarına rağmen Kızıl Ordu'nun Bolşevik karşıtı koalisyonun saldırı gücünü baltalayamadığını, Amerikan dergisi *Fortune*'a atıfla, donmuş bozkırlarda yaşanan bu çetin çatışmadan zaferle çıkanın Sovyetler Birliği'nin değil, Almanlar olacağını ifade etmiştir (*Le Réveil populaire*, 23 mai 1942, s. 1). *Journal des débats* ise 23 Mayıs 1942'de Alman Propaganda Bakanlığı'nın Berlin'de yabancı basın temsilcilerini Kerç Muharebesi hakkında bir film gösterisine davet ettiğini, filmde muharebenin ve kullanılan silahların etkisinin vurgulandığını, Kerç'in tamamen düz bir bölgede yer aldığından Alman operatörlerin filmi uzun menzilli çekime olanak tanıyan lenslerle çekebildiğini ve daha önce hiçbir savaş kaydının genel görünümünün bu kadar iyi yansıtılmadığını

belirtmiştir (*Journal des débats*, 23 mai 1942, s. 1). *Gazette de Bayonne*, *Paris-soir* ve *Le Grand écho du Nord de la France* da 23 Mayıs 1942'de Alman kaynağına atıfla, Kerç Yarımadası'nda, son temizleme harekâtı sırasında, 19.942 yeni esir alındığını, 36 tank, 264 top ve bir zırhlı tren ele geçirildiğini, 20 Mayıs bildirisinde belirtilen esir sayısının 169.198'e, ele geçirilen tank ve top sayısının ise 234 ve 1.397'ye çıktığını ifade etmiştir (*Gazette de Bayonne*, 23 mai 1942, s. 1; *Le Grand écho du Nord de la France*, 23 mai 1942, s. 1; *Paris-soir*, 23 mai 1942, s. 1). *L'Œuvre* gazetesi de 23 Mayıs 1942'de benzer şekilde Almanların Kerç'te aldığı esir sayısının 169.198'e ulaştığını aktarmıştır (*L'Œuvre*, 23 mai 1942, s. 1). *France: liberté, égalité, fraternité*, 23 Mayıs 1942'de İtalyan haber kaynaklarına atıfla Kerç muharebesinin sona erdiğini aktarmış, Kharkov'daki Sovyet taarruzunun sadece bir oyalama olduğunu söylemiştir. Gazete daha sonra Sovyet zayıflarının 19.932 esir, 36 tank, 264 top ve zırhlı tren olduğunu bir iddia olarak nitelemiş, parantez içinde esir sayısını 169.198'e kadar çıktığını da söylemiştir. Moskova kaynaklarına da değinen gazete, Kerç'teki çatışmaların devam ettiğini ifade etmiş, eş zamanda Sovyetlerin, bahar taarruzu için hazırlanan Alman stoklarını bir gecede imha ettiğini belirtmiştir (*France: liberté, égalité, fraternité*, 23 mai 1942, s. 4).

25 Mayıs 1942'de *France: liberté, égalité, fraternité*, kısa bir şekilde Almanların bu bölgede Sovyet güçlerini imha ettiğine dair açıklamanın aksine Rusların yarımada'da bulunan birliklerini teçhizatlarıyla birlikte düzenli bir şekilde tahliye ettiğini ifade etmiştir (*France: liberté, égalité, fraternité*, 25 mai 1942, s. 4). 27 Mayıs 1942'de *La Dépêche corse*, Kerç Yarımadası'nı temizleme operasyonları sırasında, kıyıda devriye gezen Alman tanklarının küçük bir Sovyet gemisini batırdığını belirtmiştir (*La Dépêche corse*, 27 mai 1942, s. 1). İkinci sayfada ise, 26 Mayıs 1942 tarihli ABD basınının Kerç Muharebesi hakkındaki yorumlarını aktarmıştır. Buna göre *Boston Herald*, *Washington Post*, *New York Herald Tribune* ve *Philadelphia Record*, Kerç yarımadasında Sovyet birliklerinin yenildiğini, Kerç'in düşüşünün ciddi sonuçlar doğuracağını, yaşanan çatışmaların tartışmasız büyük bir Alman zaferi olduğunu ifade etmiştir (*La Dépêche corse*, 27 mai 1942, s. 2). 29 Mayıs 1942'de *La Vigie marocaine* (*La Vigie marocaine*, 29 mai 1942, s. 1), *Le Matin* (*Le Matin*, 29 mai 1942, s. 3) ve 30 Mayıs 1942'de *Le Radical de Marseille* (*Le Radical de Marseille*, 30 mai 1942, s. 1) gazeteleri Kerç'te bulunan İsveçli bir gazetecinin şahit olduğu manzaraya yer vermiştir. Bu gazeteciye göre Kerç'teki manzara şöyleydi. En bezgin savaş muhabirlerinin diğer Avrupa savaş alanlarında ve özellikle Dunkerque'te gözlemleyebildiklerinden çok daha fazlasının Kerç'te yaşandığını, savaşın burada en korkunç haliyle kendisini gösterdiğini ifade etmiş, Dunkerque'te de binlerce adam, tank, kamyon ve her türden aracın kıyıda yoğunlaştığını, ancak Kerç'teki Sovyet birliklerinin ve ekipmanlarının çok daha küçük bir alanda köşeye sıkıştırıldığını, sadece küçük bir balıkçı köyünün sokaklarında 3.000'den fazla Sovyet aracının

toplandığını ve hepsinin Alman uçakları tarafından patlatıldığını, bu sebeple Sovyet birliklerinin bu sokakları geri çekilmek için kullanamadığını, binlerce insan ve at cesedinin sahillere saçıldığını aktarmıştır. Son olarak haftalık yayınlanan *7 jours*, 31 Mayıs 1942'de Kerç'teki savaşın detaylarını fotoğraflarla destekleyerek aktarmıştır (*7 jours*, 31 mai 1942, s. 8).

Görüldüğü üzere gazeteler artık Alman zaferini, Müttefik kaynaklarının da kabul ettiğini belirtmiştir. Hatta *France: liberté, égalité, fraternité* bile önceleri işgalin tamamen gerçekleşmediğini, Sovyet taarruzlarının devam ettiğini, Karadeniz hâkimiyetinin sağlanamadığı takdirde Alman zaferinin hiçbir işe yaramayacağını belirtse de sonradan propaganda dozunu biraz daha düşürerek Sovyetlerin düzenli bir şekilde çekildiğini ifade etmekle yetinmiştir.

Sonuç

Mayıs 1942'de Alman ve Rumen kuvvetleri, Luftwaffe'ın yoğun desteğiyle Kerç bölgesine taarruz etmiş ve bir kuşatma harekâtıyla burada bulunan Sovyet ordusunun büyük bir kısmını imha etmiş, yaklaşık 150.000 askeri de esir olarak ele geçirmiştir. Kerç'teki muharebeler, tüm dünyada yankı bulmakla birlikte Fransız basınının da ilgisini çekmiş, 1942 yılının Mayıs ayında çoğu kez ilk sayfada Kerç ile ilgili haberleri ve değerlendirmeleri aktarmışlardır. Aynı zamanda gazetelerin ideolojik bakış açısıyla uyumlu olarak bir propaganda savaşı da görülmüştür. Fransız basınının Kerç muharebesi ile ilgili haberlerinin analizi sonucu şu bulgular görülmüştür. *Le Petit journal*, genel olarak Alman resmi kaynaklı haberleri vermiş, resmi bildirilerdeki rakamları aktarmış, ayrıca Alman, İtalyan, Rumen ve Macar basınının değerlendirmelerine de yer vermiştir. *Les Tablettes du soir* ise harekâtı detaylarıyla anlatan Alman ve Romen kaynaklarının yanında askeri tarihçilerin değerlendirmelerini de aktarmıştır. *Le Réveil populaire* ve *La Dépêche corse* ise Alman resmi kaynaklı haberlere ilaveten Almanların zafer kazandığını açıkça yazan Amerika Birleşik Devletleri menşeli gazete ve dergilerin değerlendirmelerini vurgulayarak aktarmıştır. *Le Radical de Marseille*, *La Vigie marocaine*, *Le Matin* ve *La Dépêche d'Indochine* Alman kaynaklı haberlerin yanında savaştaki görgü tanıklarının ifadelerini de yazmıştır. *Le Réveil du Nord*, Alman, Portekiz ve İngiliz basınına yer vererek muharebeyi değerlendirmiş, Churchill eleştirilerini ön plana çıkarmıştır. *Istanboul* gazetesi hem Alman kaynaklarını hem İngiliz gazetelerini hem de Sovyet bildirilerini aktarmıştır. *L'Écho annamite*, Bükreş kaynaklı bir haberlere ağırlık verirken *Paris-midi* ve *Le Journal*, Japon basınına yer vermiştir. Bütün bunlara karşılık *France: liberté, égalité, fraternité*, her durumda Alman kaynaklı bildirileri yalanlamış, Sovyet bildirilerini ve Müttefik basın organlarının haberlerini aktarmıştır. Savaşın kazanıldığının açıkça anlaşıldığı zamanda dahi Sovyet birliklerinin hala direndiğinden, Almanların ağır kayıplar verdiğinden bahsetmiş, kabul etmese de Kerç'in düşmesi halinde bunun büyük bir zafer olmadığını ifade etmiştir. Gazete ayrıca Mihver birliklerinin zehirli gaz

kullandığına dair propagandalara ağırlık vermiştir. Nihai Alman zaferi kazanıldığında ise Sovyetlerin geri çekilmesinin düzenli bir şekilde, zayıat vermeden gerçekleştirdiğini yazmıştır. Bunların dışında ağırlıklı olarak Alman resmi bildirilerini aktaran gazeteler arasında *Le Temps*, *Paris-soir*, *Le Courrier du Maroc*, *Le Petit Marocain*, *Journal des débats*, *L'Echo du Maroc*, *Le Quotidien d'Indochine*, *La Patrie annamite*, *Journal de Granville*, *La Dépêche de Constantine*, *L'Écho d'Alger*, *La Dépêche de Brest*, *Le Bonhomme limousin*, *Gazette de Bayonne*, *Le Grand écho du Nord de la France*, *Le Petit Dauphinois*, *La République de Seine-et-Marne*, *Les Nouveaux temps*, *L'Œuvre*, *L'Action française*, *Le Midi socialiste* ve *Le Petit Havre* görülmüştür.

İncelenen gazeteler kronolojik olarak değerlendirildiğinde şu bulgular görülmüştür. Muharebenin ilk günlerinde gazetelere aktarılan haberlerin kısıtlılığı sebebiyle Kerç ile ilgili haberlere çok az yer verilmiştir. Bununla birlikte çatışmanın ana hatları yerine parçalı bilgiler ve gereksiz detaylar verilmiştir. Elbette bu husus dönemin savaş ve muhabere koşullarında beklenen bir durumdur. Muharebenin seyrinin netleştiği evrede ise şöyle bir tablo ortaya çıkmıştır. Kerç Muharebesi'ne dair haberler yapan Müttefik yanlısı basının sayısı oldukça azdır. Gerek Müttefik ülkelerde gerek Orta Doğu'da özgür Fransa'yı destekleyici yayın yapan basının Kerç Muharebesi'nin gidişatının Mihver lehine sonuçlanmasından kaynaklı olarak bu konuda yayın yapmaması beklenen bir durumdur.

Fransa'da yayın yapan gazetelere bakıldığında ise bu gazeteler Vichy kontrolünde görünse de ideolojik olarak muhafazakâr ve milliyetçi bir görünümde İngiliz, Amerikan, Sovyet karşıtı haberler yapabildiği gibi Alman karşıtı haberler de yapabiliyordu. Ancak Kerç Muharebesi ile ilgili Alman kaynaklarının gerçek bilgiler vermesinden dolayı gazetelerin çoğu Alman kaynaklarını vererek Kırım'daki olayları doğru aktarmıştır.

Bunlardan başka Türkiye'de yayınlanan Fransız gazeteleri hem Sovyet ve İngiliz kaynaklı haberleri, hem de Alman kaynaklı haberleri aktarmıştır. Bu durum, bağımsız bir ülkede yayın yapan Fransız gazetesinin haberlerini, bulunduğu ülkenin politikasını dikkate alarak yazmasıyla açıklanabilir. Bu olay çerçevesinde bilindiği üzere Türkiye 1939 yılında Birleşik Krallık ve Fransa ile anlaşmasıyla birlikte taraf ama savaş dışı statüsüne, 1941'de Almanya ile saldırmazlık paktını imzalayarak tarafsız devlet statüsüne geçmişti. Kerç Muharebesi'nin yaşandığı tarih Mayıs 1942'di ve Türkiye'nin şartlı veya destekli olarak savaşa girmesine yönelik Müttefik baskısının yapıldığı 1943'teki konferans süreci (Kazablanka'dan Tahran'a) henüz başlamamıştı. Bu sebeple hem Türkiye'nin kendi basını hem de Türkiye'de yayın yapan Fransız basını, Türk dış politikasını hesaba katmak zorundaydı.

Aslında Fransız basını ve Kerç Muharebesi özelinde, basın ve tarafsızlık teması irdelenirse; Müttefik yanlısı basının propaganda yaptığı, Türkiye’de yayın yapan gazetelerin her iki tarafın kaynaklarına atıf yaparak tarafsız bir görünümde olduğu ancak tam anlamıyla tarafsız sayılamayacağı, asıl tarafsız ve gerçek haberlerin Vichy ve dolayısıyla Mihver kontrolünde haber yapan Fransız basını olduğu sonucu çıkabilir.

Sonuç olarak Fransız basınında yer bulmuş birçok gazete, doğru veya yanlış Kerç Muharebesi’ne dair haberleri aktarmıştır. Gazetelerin siyasi ve askeri olayları aktardığı gibi göç, sivilere yönelik eylem, katliam, yıkım benzeri sosyal olayları da aktarmaları beklenir. Fransız gazeteler de, gerek İkinci Dünya Savaşı özelinde gerek daha farklı tarihlerde yaşanan çatışmalarda sivilere yönelik yapılan herhangi bir eylemi çoğunlukla aktarmışlardır. İkinci Dünya Savaşı özelinde iki taraflı olarak yayın yapan Fransız gazeteler, karşı tarafın yaptığı yıkım veya sivil katliamı, bunu bir propaganda silahı olarak kullandığından, çok daha detaylı bir şekilde yayınlamışlardır. Ancak, gerek Kerç Muharebesi özelinde gerek 1944 yılı Sovyetlerin Kırım’ı geri alması ve sonrasında yaşananlarda; Kırımlıların ve Kırım Tatarlarının yaşadığı zorluklara ve Kırım’da bulunan şehirlerin yıkımına dair Fransız gazetelerinde tek bir haber tespit edilememiştir. 1941’den sonra Müttefik kutbundaki Fransız basını, 1944 sürgünleri konusunda tek bir satır yazmamıştır. Ancak Fransa-Sovyetler Birliği ya da Batı-Sovyet ilişkilerinin gerildiği 1945’ten sonra yavaş yavaş Rusya’daki azınlıkların (Tatarlar çok daha sonra) haklarından bahsedilmeye başlanmıştır. Kısacası, Fransız basınında Kırım Türkleri yok sayılmıştır. Sonuç olarak Kırım veya başka bir Türk yurduna yönelik saldırı, soykırım, sürgün ve buna benzer teşebbüsler, dünya kamuoyunun çıkarları doğrultusunda desteklenmiş ya da sessiz kalınmıştır. Fransız kamuoyu da bu kurala uygun hareket etmiştir.

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

DBTDA (Dışişler Bakanlığı Türk Diplomatik Arşivi), 68141-298448-452, 1940-05-31

DBTDA, 68149-297467-158, 1940-11-01

Sürelî Yayınlar (source Bibliothèque nationale de France)

7 jours

France: liberté, égalité, fraternité

Gazette de Bayonne

Istanboul

Journal de Granville

Journal des débats

La Dépêche corse

La Dépêche de Brest

La Dépêche de Constantine

La Dépêche d'Indochine

La Patrie annamite

La République de Seine-et-Marne

La Vigie marocaine

L'Action française

Le Courrier du Maroc

Le Grand écho du Nord de la France

Le Journal

Le Matin

Le Midi socialiste

Le Petit Dauphinois

Le Petit Havre

Le Petit journal

Le Petit Marocain

Le Quotidien d'Indochine

Le Radical de Marseille

Le Réveil du Nord

Le Réveil populaire

Le Temps

L'Écho annamite

L'Écho d'Alger

L'Echo du Maroc

Les Nouveaux temps

Les Tablettes du soir

L'Œuvre

Paris-midi

Paris-soir

Kitap, Makale ve Tezler

Aviation magazine international : les ailes, l'air et l'espace, (1978). Union de presse européenne.

Childers, T. (2001). *A History of Hitler's Empire*, The Great Courses.

Costantini, A. (1965). Opérations en Crimée de mai à juillet 1942, *In: Revue Historique des Armées*, 21e année, numéro 1, 129-139.

Crow, C. L. (1986). *Tactical and Operational Depth*, School of Advanced Military Studies Monograph Approval.

- Forczyk, R. (2008). *Sevastopol 1942, Von Manstein's triumph*, Osprey Publishing.
- Forczyk, R. (2014). *Where the Iron Crosses Grow: The Crimea 1941-1944*, Osprey Publishing.
- Görgen, İ. (2022). Kırım'ın Jeopolitik Önemi ve Kırım Türkleri, *ODÜ Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 12 (1), 283-300.
- Güzay, A. (2021). *Kırım'da Alman işgali ve Kırım Tatarları (1941-1944)* [Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi]
- Holmes, R. (2022). *II. Dünya Savaşı'nın Kısa Tarihi*, (A. F. Yıldırım Çev.) Alfa Yayınları.
- Jacobsen, H. A. (1989). *1939-1945 Kronoloji ve Belgelerle İkinci Dünya Savaşı*, (İ. Ulus, Çev.) Genelkurmay Basımevi.
- Jelavich, B. (2009). *Balkan Tarihi*, (H. Uğur, Çev.) KüreYayınları.
- Ness, I. (2002). *World War II Tank and Fighting Vehicles*, Harper Collings Publisher.
- Parker, R.A.C. (2005). *II. Dünya Savaşı*, (M. Günay, Çev.) Dost Kitabevi.
- Sakwa, R. (2005). *The Rise and Fall of the Soviet Union 1917-1991*, Taylor & Francis e-Library.

EXTENDED ABSTRACT

Purpose

The aim of this study is to analyze the repercussions of the Axis armies' annihilation battle against Soviet armies in the Kerch region, located east of the Crimean Peninsula, between May 8 and 18, 1942, on the French public. The aim is also to provide a comparative analysis of the repercussions of this battle, which evolved into a propaganda struggle between the Vichy French press, influenced by German propaganda, and the Free French press, which produced news in accordance with Allied propaganda. Furthermore, the French press, which published in states designated as neutral or non-belligerent, is also examined.

Design and Methodology

A total of 36 French newspapers were examined, and these constituted the scope of the study. These newspapers were obtained from the French library Bibliothèque nationale de France. The newspapers examined are: France: liberté, égalité, fraternité, Le Petit journal, L'Action française, Le Journal, Le Matin, Le Temps, Les Tablettes du soir, L'Œuvre, Paris-midi, Paris-soir, 7 jours, Journal des débats, Gazette de Bayonne, La Dépêche de Brest, Istanbul, Journal de Granville, La République de Seine-et-Marne, La Dépêche corse, La Patrie annamite, La Vigie marocaine, La Dépêche de Constantine, Le Courrier du Maroc, Le Grand écho du Nord de la France, Le Petit Dauphinois, Le Quotidien

d'Indochine, Le Petit Havre, Le Radical de Marseille, Le Réveil populaire, Le Petit Marocain, L'Écho annamite, Le Réveil du Nord, Le Midi socialiste, L'Écho d'Alger, L'Echo du Maroc, and Les Nouveaux temps. The method of the study is to identify and compare and analyze the commentaries, evaluations, and information conveyed by the above-mentioned newspapers regarding the battles in Crimea and Kerch between 8 and 31 May 1942.

Findings

The analysis of French press coverage of the Battle of Kerch, from May 8, 1942, to May 18, 1942, yielded the following findings: Le Petit journal generally reported news from official German sources, quoting figures from official communiqués, and also included assessments from the German, Italian, Romanian, and Hungarian press. Les Tablettes du soir, on the other hand, included German and Romanian sources describing the operation in detail, as well as the evaluations of military historians. Le Réveil populaire and La Dépêche corse, in addition to official German news, emphasized the assessments of newspapers and magazines originating in the United States, which clearly stated the German victory. Le Radical de Marseille, La Vigie marocaine, Le Matin, and La Dépêche d'Indochine reported eyewitness accounts alongside German news. Le Réveil du Nord analyzed the battle by quoting German, Portuguese, and British press reports, highlighting criticisms of Churchill. The Istanbul newspaper cited both German sources, British newspapers, and Soviet communiqués. L'Écho annamite emphasized news from Bucharest, while Paris-midi and Le Journal featured the Japanese press. In contrast, France: liberté, égalité, fraternité consistently denied German reports and cited Soviet communiqués and Allied press reports. The newspaper noted that even when it was clear the war was won, Soviet troops were still resisting and the Germans were suffering heavy losses. While not admitting it, it stated that the fall of Kerch would not have been a great victory. It also emphasized propaganda alleging that Axis forces used poison gas. When the final German victory was achieved, the newspaper reported that the Soviets retreated in an orderly manner and without casualties. Apart from these, Le Temps, Paris-soir, Le Courrier du Maroc, Le Petit Marocain, Journal des débats, L'Echo du Maroc, Le Quotidien d'Indochine, La Patrie annamite, Journal de Granville, La Dépêche de Constantine, L'Écho d'Alger, La Dépêche de Brest, Le Bonhomme limousin, Gazette de Bayonne, Le Grand écho du Nord de la France, Le Petit Dauphinois, La République de Seine-et-Marne, Les Nouveaux temps, L'Œuvre, L'Action française, Le Midi socialiste and Le Petit Havrewere among the newspapers that mainly reported German official statements.

When the examined newspapers were evaluated chronologically, the following findings were observed: News reports in the newspapers during the early days of the battle were limited. Furthermore, instead of outlining the main points of the conflict, fragmented information

and unnecessary details were provided. As the course of the battle became clearer, the following picture emerged: the number of Allied-aligned newspapers reporting on the Battle of Kerch was quite small. This was to be expected, given that the Battle of Kerch was proceeding in favor of the Axis.

When examining newspapers under Vichy control, it is known that these newspapers, while ideologically conservative and nationalist, could publish anti-British, anti-American, and anti-Soviet news, as well as anti-German news. However, since German sources provided accurate information regarding the Battle of Kerch, most newspapers relied on German sources and therefore accurately reported the events in Crimea.

In addition to these, French newspapers published in Turkey also reported news from Soviet and British sources, as well as news from German sources. This situation can be explained by the fact that a French newspaper publishing in an independent country takes into account the politics of the country in which it is located when writing its news.

In fact, if we examine the French press and the Battle of Kerch specifically, focusing on the main theme of press and neutrality, we can conclude that the pro-Allied press engaged in propaganda, that newspapers published in Turkey appeared neutral by citing sources from both sides, but could not be considered entirely neutral, and that the truly neutral and truthful news came from the French press, which was under Vichy and therefore Axis control.

Implications

As a result, every newspaper that found a place in the French press, whether true or false, preferred to convey information appropriate to its target audience and, operating with a front-line mentality, participated in the propaganda war of the World War II press. Whether specifically regarding the Battle of Kerch or the Soviet recapture of Crimea in 1944 and its aftermath, not a single report could be found in French newspapers about the hardships faced by Crimeans and Crimean Tatars, or the destruction of cities in Crimea. However, after 1945, when relations between France and the Soviet Union or the West and the Soviet Union became strained, the rights of minorities in Russia (Tatars much later) gradually began to be discussed. In short, Crimean Turks were ignored in the French press. As a result, attacks, genocide, deportations, and similar attempts against Crimea or any other Turkic homeland were either supported or remained silent in line with the interests of international public opinion. The French public also acted in accordance with this rule.

Originality Value

No study has been conducted on this subject before.